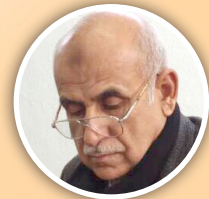

ژان ب دیتنا جزیری

محەمەد ئەمین دۆسكى

پېشگۆتن

هەلبەستا جزیری یا ئەفینى؛ ژ وان هەلبەستانە ییت چەندین کراس د بەر کرین، و هەر کەسێ بخوینت دێ ب وی کراسی بۆ وی خویا بت یێ ئەو حەزژی دکەت یان هزر و بیر و باوەریت وی پێڤه دگرێدایى، ئەڤجا یێ دیندار بت ب کراسی دینداریی و زوهدی دینت، و هزر دکەت هەلبەستەکا زوهدیە، و تەقوا د لیدا موکم و خۆجە دبت، و یێ عاشق و ئەفیندار بت، دینت کو بەحسێ خۆشتقیی یه، و خەریبییت وی دەر بارەى خۆشتقییا وی دئارینت، و یێ مەڤه خۆر بت دینت کو سالۆخەتدانا مەیی یه، و روپنشتنیت ڤه خوارنێ د گەل هەڤالان

و ەك ئەز دزانم تنى ب زمانى كوردى و د چارچووڤه يىن كوردستانا بن دەستدا.

گومان د گۆتتا مندا نابت ئەگەر ئەز بېژم فەيلە سوڤه د وارى سۆڤيگەريدا، ژ بەر وى ژى تيؤرا خو ھەيه د وارى سۆڤياتييدا، و ئەف چەندە د زيڊە كرنا ((عونصرى خامس)) كو عشقه ل ھەر (چار) نژاديت ھەبوونى، ييت كو زانا ييت گريگى دكەنە بنياتى ھەر تشتەكى د ھەبوونيدا، و بووينە بەرى بنياتى د فەلسەفى و زانستيدا، كو دبنە: (ئاخ و ئاف و ئاگر و با)، دەمى د ھەلبەستا: ((مە لەو فنجان ل سەر دەستە)) دا ديژت:

مە جەوھەر عونصرەك خامس نوما ئيرو د طالع دا

د قى تەقويمى ئنسانى ل طالع بوونە فال ئەبروو

تنى مە د پەرتووكا ((فلسفة العشق الإلهي في شعر الجزيري))
دا؛ ئەف چەندە بەحسكريە،
و پاشى ل دويف مە نقيسەر
((فلک الدين كاكايى)) د رۆژنامەيا
((خەبات)) دا ئاماژە ب بوچوونا مە

دايە و پەسەندكريبە، و پشتى ھينگى مە نەزانيە و پىن ئاگەھدار ژى نەبووينە كو فەكۆلەرەكى دى ئاماژە ب وى چەندى دابت يا مە بەحسكرى.

ژ بەر كو بابەتى ئەڤينى سخلەتى ھەرى سەرەكيبە د ھەلبەستيت جزيريدا، مە دڤيت ديار بکەين كا ئەو ئەڤينى بو كيبە، و مەبەستا وى ھەكى گشت ھەلبەستقان خۆشتڤيا وى يا مروفە يان تشتەكى ديبە ژ قى ھەبوونى، ئەوى دەربرين ژ ھەستى خو ب قان پەيڤيت تژى پامان و پرى مۆزيك و كراسەكى ب خەملى و شرين د بەردا ژى كريبە.

يان تشتەكى گرنگەرە، ئەرى ژن ل نك وى مەبەست و ئامانجە، پى ديژت و ھەكى گشت ھەلبەستڤايت پيا عشقى؛ ژ خەريبييا خو نەفرەتا ل دويريى دكەت و ژ بەر دنالت و بو ئەڤيندارا خو روندكا دبارينت، و ناخينكا بو زەمانى بۆرى دەمى چاڤيىكەڤتنى رادھيلىت.

دەينە بيرا وى، و يىن ھەزژيگەرئى موزيكا پەيفان بت و گوھدارئى پەڤڤيت جوان و خۆش و ئەڤيندارئى وینەييت شعرييت جوان بت، ل دلى وى دەييت و سەرى خو د بەر را دەھەژينت، و سوڤى يىن خودانى عاشقى خودايى حەق بت ديبنت كو ھەمى مەديحە يە، و دلى وى دچيتە سەمايى، ھەر ھەكى مەزەنەكى سۆڤيان ديژت: ((تلك طريقتنا في الصلاة))، ئانكو ((سەما رىكا مە يە دكرنا نقيژئى دا)).

ھەلبەستا جزيرى ب قان كراسان يا ب ناڤودونگە، و ئەف سخلەتەنە ھيژئى ددەنە ھەلبەستا وى و دەيلن كراسى نەمريى د سەر وان ھەمى كراساندا ل بەر بکەت، و ل ئاستين بلند ل ناڤ ھەلبەستا كوردى مېنت، و ھەڤكويڤيت وى نەبن، و ئەگەر ھەبن ژى گەلەك دكيم بن، ئەف چەندەيە دەييت ھەر ھەلبەستڤانى بخوينت خو ببينت يىن ل ھەمبەرى شاكارەكا ژ وى رەنگى كو چو جارا ئەو د خو را نەيبت كو ل ئاستى وى ھەلبەستەكى بنڤيىست، ژ بەر ھندى ئەم دشين بيژين: ھەلبەستەكا زالمە ھەزا نقيسينا ھەلبەستەكا ل وى ئاستى ل نك وى دكوژت، بەلكو ل نك ھندەك ھەلبەستڤانان ھاندانا نقيسينا ھەلبەستەكى ل نك پەيدا دكەت، بەلى ئەگەر چەوا بت نە ل وى ئاستى.

ئەڤە سالۆخەتى ھەلبەستا جزيريبە، يا كو ھەتا نوگە ھەڤكويڤ نەديتى و بو ديار نەبووى، و ل دويف ديتنا من دوير نينە ھەتا ھەتايى مېنت بى ھەڤكويڤ، و مېنت د ئەسمانى دويرئى شعرا كورديدا.

گرنگيا جزيرى د ئەدەبى كورديدا و جەئى وى ھەكى گرنگيا ((حافظ شيرازى)) يە د ئەدەبى فارسيدا، و ((جلال الدين الرومى)) د ئەدەبى تركيدا، و (ابن الفارض)) د ئەدەبى عەرەبيدا، بەلى ئەو ھەرسى ب خودانن و ب سەدان شروڤەكرن و خواندن و نقيسين ييت ل دۆر بەرھەميت وان ھاتينەكرن و ب چەنديت زمانيت بيانى، ئانكو نە زمانيت وان بەرھەميت خو پى نقيسين، و جزيرى يىن بى خودانە؛ تنى چەند شروڤەكرنەك ييت ل سەر بەرھەمى وى ھاتينەكرن، و

يا مە ژ ھەلبەستىت وى زانى كو ئەفينا وى ژ جان و دلە، و درەو تىدا نىنە، لەو ما مە ب فئ فەكۆلىنى ھەولدايە فئ راستىيى ب بەلگە خويا بگەين، و بۆ خواندەفانى خۆ ديار بگەت كا ب دىتنا وى (ژن) چىيە، ئەو فئ گرنگىيى دەتە، سالوخەتدەت، و بۆ دنالت، و گازندا ژى دگەت، خۆ بۆ قوربان و ھەيران دگەت، و ھەولددەت رەزامەندىيا وى ب دەستقەبىنت، خۆ ئەگەر بەھايى وى رەزامەندىيى خۆكوشتنا وى بت، ئانكو گرنگترىن ملكى وى ھەى كو ژيانە قوربان دگەت.

د فئ فەكۆلىنىدا دى ھەولدىن ب شىوازەكئ زانستى بگەھىنە راستىيا بابەتى، و ھويقىدارىن ئەم سەرکەفتنى ب دەستقە بىنىن د فئ كارى بچوپىكا، ژ بۆ ئەداكرنا ئەركئ زانستى يى ل سەر مليت مە، و گەھاندنا وەرگري ھىژا بۆ كئارى يەقىنى دەربارەى ھزر و دىتتيت فئ ھەلبەستفانى ھزرغان دەربارەى ژنى.

(وآخر دعوانا أن الحمد لله).

وهرزى ئىكى

پىناسەيا ژنى

پىدقىيە ژن بەھتە پىناسەكرن وەك مرۆف، و نژادەكئ گرنگ و كارىگەر د كۆمەلگەھا مرۆفاتىيىدا، و خودان رۆلەكئ مەزن د ئافاكرنا خىزانىدا، ژ لايى رەۋشەنىبرى و جفاكى و ئابورىفە، و ئەندامەكئ گرنگ؛ د كارى ئافاكرن و پىشقەبرنا جفاكىدا، ژ بەر كو دىتە نىفا جفاكى، ل نك جفاكىن نە موسلمان و جفاك ھەمى ل نك جفاكئ موسلمان، ژ بەر كو دايكا مرۆفاتىيى يە، و ئەو نە تئى ھەفژىن و دايكە، و رۆلى وى نە يى چارچووڤەكريبە د كارى ئىنان و بخودانكرنا عەيالدا، بەلكو رۆلى وى ھىشتا گرنگترە دگەھىتە سنوورى مرۆفايەتيا تەكووز، يا تىكدا ژيان و ھەست و ھزر و بىر، و ھويقى و ھەز و خەون و خەيال، و فيان و نەفیان، و ھەلوپىست، و پەسەندكرن و رەتكرن، و دان و ستاندن و ... ھتد.

ئەف سخلەتت ھەنى يىت مرۆف پئ تىنە جوداكرن ژ گشت جانەوهران، كو بەرھەمىت عەقلى وى نە، نە تئى د تايبەتن ب زەلامىفە، بەلكو ب شىۋەيەكئ ھەڤشك يىت ژنى ژى نە، و بئ گومان د گەلەك سخلەتاندا ژن ژ بەر سرۆشتئ خۆيى (مئ) و نازكى ل سەر زال و ژ بەر ھەستئ خۆيى نازك دكەڤىتە بەرى زەلامى.

ژن د دىنى ئىسلامى دا:

د تىگەھا ئىسلامىدا ھاتىيە، كو دايكا مرۆفايەتسى (حواء) يا ژ پراسىيا (آدم) ى ھاتىيە چىكرن، ھەر وەكى د فەرمۆدەيەكا پىرۆزا پىغەمبەرىدا (ئ) ھاتى، دىيژت: ((خلقت المرأة من ضلع أعوج، وان أعوج في الضلع أعلاه فأن ذهبت تقيمه كسرتة))، ئانكو: ((ژن يا ژ پراسىيەكا خوار ھاتىيە ئافراندىن، و خوارترىن جھە ژ پراسىيى

سەرى وى يە، فئجا ئەگەر تە فئيا راستقەكەى دئ شكىنى))، مەبەست ژ فئ فەرمۆدەيى ئەو: كو نايىت ب ھىچ پەنگەكى ھىز و توندى د گەل ژنى ژ بۆ ئاراستەكرنا وى بەھتە بكارئىنان، ژ بەر كو گەلەك يا نازكە، فئابت تئى ب نەرمى و

پەيشا خۆش و شىرەت سەرەدەرى د گەل بەھتەكرن د وى بەھقىدا، دا خۆشى و ژيانىت وى دپارازتى بن، و مافئ وى يى دابىنكرى بت و نە ئىتە ژ نافرەن.

خودى حەق ژى سەبارەت ئافراندىن ژنى ژ نەفسا زەلامى د قورئانا پىرۆزدا دىيژت: ((يا أيها الناس اتقوا ربكم الذي خلقكم من نفس واحدة و خلق منها زوجها و بث منهما رجلا كثيرا و نساء))، ئانكو: ((گەلى مرۆفان خۆ ژ خودى خۆ بپارىزن يى ھوين ژ ئىك نەفس ئافراندىن و ھەفژىنا وى نەفسى ژئ ئافراندى و ژ ھەردو نەفسان گەلەك زەلام و ژن دايىن و ل ئەردى بەلاقەكرىن))، ئەقە ژى وى د سەلمىنت كو ژن و زلام د بنىاتدا يەكبوون و ژ يەك ھاتىنە جوداكرن، بەلى تئى وەك لەش، لئ وەك وەك دەروون، ھەردو يەكن، و بئى ئىك نەشىن ب خۆشى و شادى بژىن، و ئىك بئى يى

پىدقىيە ژن بەھتە

پىناسەكرن وەك

مرۆف، و نژادەكئ

گرنگ و كارىگەر

د كۆمەلگەھا

مرۆفاتىيىدا

تايان دهيته پارقه کرن، تايڻ (ٽيڪي) خودائيت ٺهڻا پاڙڙ، ٺهڻ ٺهڻا ڳر و دههمه نپيسي نه كهڻه ناه، و چو فهيتي و سرشوري نه ل دويڻ، عههه ب ديڙڻي ((الحب العذري))، ٺانكو: ٺهڻا پاڙڙ. و تايڻ (دووي) خودائيت وي ٺهڻه يا ڳر و دههمه نپيسي د ناهڻا، و فهيتي و سرشوري ل دويڻ، ٺهڻ دشين بيڙين: ٺهڻ ٺهڻه يا ب شيوهي ٿوري دهيته کرن، تنن خوشيا لهشي يا بهروه خته و بهس.

جوري (دووي)، ڙ سوڻيان ب رهنهگي دي به؛ دينت: ڙن؛ بوونه وهه رهي خودان ڄانهگي پاڙڙ و بلنده، و بهايي وي بلندتره ڙ وي چهندي ڳو تنن ٺالافي خوشيڻ بت، ڙ بهر ڳو جوانيا وي وهڪي

جوانيا ههر تشتهڪي د هه بوونيڻا جهڻ ٿيڊيار بوونا ((مجلي)) ذاتي خودي حهقه، و ڙ هه ڙي پيروڙڪرني به، ٺهڻ جوري سوڻيان تنن ذاتي خودي حهق ٿيڊا دينن و دپهريسن.

جوري (سيڻ) في جوري سوڻيان مهه رهم ڙ ڙني ٺهوه ب عشقا جوانيا وي بگهه نه خوشتفيڻ دورست؛ ڳو خودي حهقه و د ذاتي ويڊا بهلن و بگهه نه مهقامن فهنايڻ، ٺهڻا وان بو ڙني يا دويره ڙ چاڻيڪه ڦٽني و دويريڻ و گزندڻي و ڙيڪهه بووني، بهر ڦاڙي يا شاعران ڳو يا پره ڙ ههر تشتهڪي ڙ وانا، زيڊه باري پيگوتن و سالوخه تدانن و نالين و گرینان، ٺهڻ جوري ٺهڻي به جزيري پي بهري خو ددهت ڙني و ب ترازيا وي دهلسه نڱيت.

ٺهڻ جويني پاڪي سوڻيان ڙي (دو) تانه، تايڻ ٽيڪي دينت ڙنئينان سونهه ٺا پيڻهه بهريه (ڻي) و يڻ سونهه تنن بجهه ٺينت يڻ ڳونهه ڪار نينه، پيڻهه بهر (ڻي)

ڙن؛ بوونه وهه رهي خودان ڄانهگي پاڙڙ و بلنده

دي يڻ ڪيمه و ههست ب فالاتييه ڪا ٽيڪجار دڙوار دڪهت، و ٺارام نايبت، و قورٺانا پيروڙ في پهيوهنديڻي سالوخه تددهت دهمي ديڙت: ((وجعل بينكم موده ورحمة))، ٺانكو: (خودي ٺهڻي و دلواني يا ڪريهه د ناهههرا ههوه ڙن و ميراندا)، مهست ڙ في دانا خوداي ٺهوه ڳو خيزان بهيڻه ٺاڻاڪرن، يا ڳو ديهته ڪه رپويچي ٺاڻاهيڻي چاڪي، و ٺهڻه ٺهڻ فيان و دلواني نه يايه چاڪي مروڦايه تيڻي ٺاڻا نه دبوو، و مروڦ دا ڳرن ب دويماهي ٿين.

و مافي ڙني د چاڪيدا يڻ هاتييه دانان و داينڪرن، ڪو د چهندين سورته تي قورٺانا پيروڙدا هاتييه دهستيشانڪرن، زيڊه باري وان فهرموده يڻ پيڻهه بهري (س)،

يڻ هاتين وهڪ شروڦه ڪرن بو وان ٺايه تان، و دهر باري مافي ڙني يڻ رهوا ٺيسلامن گهلهڪ ڳرنگي پي داي، و رولي وي يڻ د چاڪيدا ديارڪري، ٺهڻ ناخوازين ل سهر پراوهستين و ديار بڪهين ڙ بهر ڳو بابهنن مه نه ٺهوه.

ڙن د سوڻياتيڻا:

دهر باري ڙني سوڻي (سي) جوڙن ڙ لايڻ ديتن و ههلويستانقه، ٺهڻ ڙي ل دويڻ شيوهيڻ هزرڪرني و سهمتا سوڻياتيڻي ل نڪ ههر جوڙهڪي دميت، ڪو ل دويڻ جوري ٺهڻا ويڻه، جوري (ٽيڪي) ڪو ٺهڻ سوڻيه يڻ پيڻهه گهه شتي و ل دهسيڪا ريڪي، يڻت ڪو ديڙڻي دهر ويڻ، ٺهڻ جوڙه سوڻي ب چاڻي ههر مروڦهڪي ٺاساي بهري خو ددنه ڙني، و دينن ڪو بو خوشيا جاني و ٺينانا زاروڪانه، زيڊه باري بجهيڻانا ڪاروباري مالن چ ل ناه مالن يان ل دهرقه ي مال. ٺهڻا في جوري بو ڙني ههر وهڪي يا شاعرانه؛ و نه زيڊه تر، تنن خوشيا لهشييه، بو وان داين بڪهت، ٺهڻ جوري ڙي ل سهر (دو)

هویری و دورستی وی په یوه نندیی سالوخت بدهین، دې بیژن: بیت پیک رازیووین هزدکه ن بگه هنه ټیک و خیزانه کئی پیکینن، به لئی ته گهر ته ف په یوه نندیی بهر ب پیشفه چوو، و هه ولدانیت خوازتنی هاتنه کرن، و دو سی جارا مالا کورکی نه و ژ ده بابا خوازتن و چینه بوو، و نه و په یوه نندی ب دویماهی نه هات و پرژ بو پرژئی موکمر و دژوارتر لیهات، و هه ردو لایان روژدی ل سهر کیشا و خو بئ هویشی نه کرن و پتر لی مجدبوون، دې بیژن: یا د ناقه را فان هه ر دو که ساندا نه ته فینییه، به لکو عشقه، هه ردو عاشقییت ټیکن.

ژ ته فاما گوئی دیار دبت، کو ته فینی و عشق نه ټیکن، کا چه و ده سټیک و دویماهی نا بنه ټیک، ههروه سا ژى نابنه ټیک، ژ بهر کو ته فینی ده سټیکا ریکه کا دویر و ده رازه، و عشق دویماهییه کا دویر و ده رازه، و هه ردو ژى دى ژین و زیندی مین، ته گهر گر (شه هوهت) نه ټیته د نا فدا، و له ش ژیک دویر همین، ټانکو همین خه ریپیا رحی، و ژ سنووری دیتنی و هه فیه یقینی و ده ریپرنی ژ خه ریپینی و دویریی و بیرکرنی و گازندا ده رنه که فت.

به لئی ته گهر هه ردو ته فیندار بوونه جوټ، چ ب ریکا هلال، ټانکو ب خوازتنی و ریوره سمیت داوهت و شه هیانا ل دویف ره وشت و سنج و تیتالیت جفاکی، ته فینی دى پیچیچه لاواز بیت و د ته نجامدا دى مریت، و تنی دى مین هه فژین، و ته گهر ب حه رامی بت، دى ته نجامیت گه له ک خراب ل دویف په دابن، هه ژى گوټنی یه؛ گه له ک جاران وه سا چیووویه کو نه ویت گه هشتینه ټیک و بووینه هه فژین، ته فینا وان یا بوویه نه فیان، و هه ردو بیت ژیکفه بوون، چ ب شیوه یه کئی فه رمی ل دادگه هان، یان هه ر ټیکی قه ستا مالا بابی خو کرییه، و ژ شه رماندا خو بئ دهنگ کرییه، چنکو هه لېژارتن یا وان بوو؛ نه یا ده بابا بوویه، ته فقه ژى وی چهندی دگه هینت کو ته فینی ل ده سټیکئی ته فیندار کوره دکهت و ناهیلت هه ردو ته فیندار کیماسییت ټیکدو بینن، لی پشتی ب

په یوه نډییا له شی گهرما نه فینې سار دبت و هشیار دبن، و پستی وی هشیار بوونې، چافیت وان لیک فه دبن و ب کیماسیټ ټیډو و دحس، و دببن، په شیمان دبن، کو هویشیا وان ب جههاتی و گه هشتینه ټیک؛ بوونه هه فزین، و پیچیچه ناریشه د نافهرا واندا په یدادبن، هه تا کو نه و په یوه نډی دگه هیته هنده ک نه نجامیت خراب، چ ژیکفه بوون بت، یان پیکفه مانه کا ته عل و نه خوښ بت.

قوشه یری (۱۰۷۲/ک۶۶۵ز)، نه فینی یا کریبه (پینچ) پشک: یا ههستی، و یا دهروونی، و یا دلی، و یا عه قلی، و یا (رووحی)، نه و نه فینا ب (ههستی) دهیته کرن، د نزمترین پله دایه، کو تنی دبیته بجهینانا پیدفیان، نانکو: نه فینی ل دویف شیوه یی خه لکی نه وروپا، کو دبیته گر فه مراندن ب ریکا په یوه نډییه کا کورت و ژیکفه بوونه کا بله ز. و یا (دهروونی) دبیته نه فینا ژ لایه کی ب تنیفه. و یا (دلی) ناگره دکه فیه دلی و هه می تشتا دسوژیت ژ بلی خوشتفی. و یا (عه قلی) دبیته زیره فانییا خوشتفی، چ یی ناماده بیت، یان یی به رزه بت. و یا (پرووحی) دبیته گوریکرنا جانی.

نه فینی وه ک دهستیټیک، ژ بهر سئ نه گهرا دهیته کرن، و پاشی مه زن دبیت، و دبیته تشته کئی دی، نه گهرا (ټیکئی): کو دبیته قه نجی، بو نمونه نه م حه ز ژ خودی دکه ین ژ بهر وان قه نجیټ وی د گه ل مه کرین، وی نه م یټ داین، و یی رزقی مه ددهت و نه ف نعمه ټیت بهر چاف و نه بهر چاف یټ د گه ل مه کرین، نه م کورد دبیزین: (فیانا دلا ژ دانا دهستا یا کفشه)، نانکو ژ سخله ټیت مروقان نه وه حه ز ژ وی که سی دکهن یی قه نجیټ د گه ل وان دکه ت، پڼغه مبه ری مه (س) دبیزت: ((تهادوا تحابوا))، نانکو: (دیاریا پیشکیشی ټیکدو بکه ن، دی حه زژیکرن د نافه ر وه دا په یدا بت).

نه گهرا (دووی): کو دبیته سالوخته، جوانی سه رنجا هه ر که سه ک رادکیشت، و کارتیکرنی لئ دکه ت، به ری ژنان ل لاونییا زه لاما یه و به ری زه لمان ل جوانییا ژنانه، و هه می که س حه ز ژ جوانیټی دکهن، کورد دبیزن: (جوان

ب دو به ختا نه)، هه ژیه بیژین کو جوانیټی کارتیکرنا ل سه ر هه ر که سه کی هه ی، و نه گه ری نه فینداریټی یه، نه ف جوړی نه فینټی یا که سیټ (تایبه ت) ه، سو فی ل چیکه ری جوانیټی عاشق بوونه کو خودایټی حه قه، و وی د هه ر تشته کئی جواندا ژ فئی هه بوونټی دببن.

نه گهرا (سیټی): کو دبیته زات، نه ف نه فینه یا (تایبه ټیت تایبه تا) نه، تنی بو زاتی خودیټه، نه ژ بهر چو به رزه وه نډییا و مفایانه، به لکو ژ بهر ته کووزیا زاتی وییه، و مورا د و نارمانج و هویشی و داخواز هه ر نه وه، و نه ف رمانه د گرتنا (رابعة العدویة) دا خویا دبت، یا کو د نافه را سالا (۱۸۰) ی (۱۸۵) دا وه غه ر کری، ده می به حسی نه فینا خو بو خودی حه ق دکه ت و دبیزت: ((ما أعبده خوفاً من ناره ولا حباً لجنته، فأكون كالأجير السوء، إغا عبدته حباً له و شاقاً إلیه))، نانکو: (نه ز عبادته ی

خودی ناکه م ژ ترسا ناگر ی وی و حه زژیکرنا به حه شتا وی، دا وه کی کریگریبه کئی خراب لئ به یم، به کو من عبادته ی وی یی کری وه ک نه فین بو وی و خه ری بییا وی).

نه فینا جزیری ژی
هه ر نه ف نه فینه یه،
نه فا دویماهیټی، لی
وی دقیت بگه هیتټی
ب ریکا عشقا جوانییا
ژنی

نه فینا جزیری ژی هه ر نه ف نه فینه یه، نه فا دویماهیټی، لی وی دقیت بگه هیتټی ب ریکا عشقا جوانییا ژنی، دبیزنه خودانی فئی ریباری د سو فیاتیټیټا، ((التصوف الأهمیامی))، نانکو سو فیاتیټیا شیدیانه، کو ژ بلی وی دو ریباریټ دی هه نه، ((التصوف الإجماعی))، نانکو: سو فیاتیټیا جفاکی: کو دبیته نه و سو فیاتیټیا دژی هه ر دهسته لاته کا جفاکی، چ دهسته تا دهوله تی بت یان دهسته تا دهوله مه نډیټی و مال و ملکان بت، و ((التصوف الفکری))، نانکو: سو فیاتیټیا هزری: کو دبیته دژایه تییا دینی، ژ بهر کو خودانټی فئی ریباری دببن کو پڼغه مبه ران ریکا د نافه را به نیا و خودی حه قدا یا دریزگری، و دین ناسته نگا ددان ت و پیکئی دریز دکه ت، علمټی کاغه زایه و سو فیاتی علمټی خرقا (کورکا) یه.

ژ بهر وی چه ندی دبیژنه کاری سؤفیگه‌ری: ((طریقه))،
 ژ بهر کول دویف هزرا وان ریکه کا تابه‌ته، و یا کورته،
 وان ب ریکا کهرامه‌تا یا ژ پیغه‌مبه‌ری (س) وهرگرتی،
 جوینه‌کی ژ وان ب ریکا خه‌لیفی تیکتی (ئه‌بوو به‌گری)
 خودی ژ ریازی بت یا ژ نک پیغه‌مبه‌ری (ئی) بو هاتی، و
 هنده‌کیت دی ب ریکا خه‌لیفی چاری (عه‌لی یی کورپی
 ئه‌بوو تالبی) خودی ژ ریازی بت یا ژ نک پیغه‌مبه‌ری
 (س) بو هاتی.

هه‌ر ته‌ریقه‌ته‌ک خو گرنگتر و باشتر دینت ژ بیټ
 دی، و هه‌ر د فی چارچوو‌فه‌یدا دویچوو‌ییت ته‌ریقا
 نه‌قشبه‌ندی دینن: ((بدايات الطرائق مندرجة في
 نهاياتنا))، ئانکو: (ده‌ستپیکتی هه‌می ته‌ریقه‌تا دکه‌فنه
 دویماییت ته‌ریقه‌تا مه)، مه‌به‌ست ژئی ئه‌وه کو
 ته‌ریقه‌تا نه‌قشبه‌ندی گه‌له‌ک یا پیشکه‌فتی یه، و ل
 پیشه، و هه‌می ته‌ریقه‌تیت دی ل دویف وی دهین و
 ده‌ستپیکتی وان ژ دویماییا وی ده‌ستپیدکه‌ن.

سه‌باره‌ت سؤفیاتییا جفاکی (التصوف الاجتماعی)
 هیچ به‌لگه‌یه‌ک د ده‌ستی مه‌دا نینه، ب سه‌لمینت کو
 مه‌لایئ جزیری، باوه‌ری پی هه‌بت، ژ بهر کو د گه‌ل
 ده‌وله‌تا خو بوو و تاگیریا وی ((الولاء)) دکر، و یی ژئی
 رازیوو، و د هه‌له‌ستا (ئه‌ی شه‌هنشاهئ موعه‌ظهم)
 په‌سنا میری جزیری یی سه‌رده‌می خو کری یه، کو نافئ
 وی میر (شه‌رفخان) بوو، کو دبیژتی: (خان شه‌ره‌ف)،
 و ب باشی سالوخه‌ت دایه، و هیچ ده‌لیلکه‌ک نینه کو وی
 دژایه‌تییا ده‌سته‌ه‌لاتا ده‌وله‌تی کریت، یان یا ده‌سته‌ه‌لاتا
 درافی، لی سه‌باره‌ت ده‌سته‌ه‌لاتا درافی ل دویف - زانینا
 مه - تنی وی ئیشاره‌ته‌ک هه‌یه، دبیژت:

مننه‌ت ژ خودایی کو ب عه‌بدی خوه مه‌لایی

ئکسیری غه‌می عشقی - نه دینار و درهم - دا

ئه‌فه ژئی ده‌رپرینه ژ قه‌ناعه‌تا وی ده‌رباره‌ی ژیانا
 فه‌قیرییی یا هه‌ر مه‌لایه‌کی ل کوردستانئ سه‌بر ل سه‌ر
 دکیشا، کو باهرا پتر ژ وان ژیارا وان ل سه‌ر پیشا خه‌لکی
 گوندیټ وان مه‌لاتی لی دکر بوو، و خیر و زه‌کاتا، و

مه ژئی نه‌زانی یه کو وی ره‌خنه ل ژیانا ده‌وله‌مه‌ند و
 سه‌رمایه‌دار و پله‌داریت ده‌وله‌تی گرت بت، و په‌یقه‌کی
 دژی وان کریت، یان هه‌لوئیسته‌کی دژی وان وهرگربت.

سه‌باره‌ت لایه‌نی سؤفیگه‌ری یی فی بابته‌تی، ئه‌فه
 ده‌رپرینه ژ زوه‌دا وی، کو دبیته یه‌که‌مین مه‌قامئ
 سؤفیاتییی، یی پیدقییه ل سه‌ر ده‌رویشا بگه‌هنئ، کو
 جزیری ژ میژه ژئی ده‌رباز بوویه، و گه‌ه‌شتییه پله‌یا
 قوتبانییه‌تی.

دیسان سه‌باره‌ت سؤفیاتییا هزری ((التصوف
 المعرفی))، د هنده‌ک هه‌له‌به‌ستاندا هاتییه کو وی دژایه‌تییا
 دینی کرییه، بو نمونه ل جهه‌کی دبیژت: (ئه‌ز ماچیکرنا
 ده‌ست و بیټ دل‌به‌ری ب پراوه‌ستیانا ل عه‌ره‌فی نادم)،
 دبیژت:

گه‌ر بدت ده‌ست طه‌وفا پی و ده‌ستان بگرم

وی مه‌جالئ ب ووقوفا عه‌ره‌فاتئ نادم

ل جهه‌کی دی دبیژت: (سه‌جده‌یا به‌ر چاقیت دل‌به‌ری
 بیټ ره‌ش، ئه‌ز نادم ب سه‌د جه‌جه‌که‌ران)، و سویندی
 ل سه‌ر وی چه‌ندی دخۆت، دیسا ل هنده‌ک جهیټ دی
 تر، و ب چه‌ندین جوړیت ده‌رپرینی، دبیژت:

سه جده يا بهر نه سوه دان نادم ب سه د حه جنه كبه ران
سوند ب وان زولف و خالان هه چوه كى بېژم وه يه

بهر ناگرت، ژ بهر كو نه جامى وى د حالچوونه و له رزك
و تايه، د بېژت:

ههر كه سى موجهت ژ پرووحه
موبته لاي نوورا سه بووحه
وى د دلدا سه د جرووحه
جه زبه و و له رزين و تايه

ژ قى چهندي خويا دبت؛ كو نه وه كى قه تيبت
قى ريبازى ((التصوف المعرفي))، په نا برييه بهر بابته
مه جازى، و نازاديا ده رپينى، كول نك سوږيبت قوتب
تشته كى روا يه، و ده سته يري يه، لى بو ده رويشا و
سوږيبت ل ده ستيكى قه ده غه يه.

نه ښينا ژنى ب ديتنا جزيرى

ل دويش زاراقى سوږيگه رى، د حالچوون ((الجدبة))
ديبته: (نيزيكربوونا به ندى ژ خودى حه ق ل دويش
پيدښيا وى چاډيرييا خودايى يا بو هاتيه ناماده كرن، ژ
بو بجهښانانا پيدښيبت وى پيخه مهت برينا پله يان هه تا
كو دگه هيته خودى حه ق، ب بى بزاډ و وه ستيان و
زه حمهت و راسپاردن).

ل ژير پونا هيا بابته ب بهرى نوكه، ل بهر چاډه كو
نه ښينا جزيرى بو ژنى نه نه ښينه كا ساده يه، وه كى نه ښينا
ههر كه سه كى، ژ بهر كول نك وى نه ښين (دو) جوړن،
يا (نېكى): كو ديبته نه ښينا له شى ((جسمانى)) يان
((انسانى))، نانوكو نه و نه ښين يا ژ بو باييك و خوښيبت
له شى ده يته كرن، ژ بو قه مراندنا گر و ناگريت
دلچوونى د ناښه را (نيره كى) و

نه ښينا جزيرى بو ژنى
نه نه ښينه كا ساده يه،
وه كى نه ښينا ههر
كه سه كى

نه ښينه نه و نه ښينه يا جزيرى باوريى پى دښت، و بو
خو هلبزارتى، و هه مى ژيى خو كرى، و نه ښينه نه ښينه
ب هه مى پله يبت وى قه بو جوانيا ژنى يه، و نه و ب
زمانى خو دانپيداننى دكته ده مى د بېژت:

دلچوونى د ناښه را (نيره كى) و
(ميه كى) دا، چ ل دويش ريبازا
نه وروپيان بيت، يان ل دويش
ريبازا خه لكى پوژه لاتى
كو ژ بو جوښوون و پيكنينا
خيزانه كى و ښينا عه يالى بت، نه ښينه نه ښينه ل
دويش ديتنا جزيرى يا دو م كورته، و ههر زوى دى مريت
و ب دوپماهى ښت، ههر وه كى سالوخهت ددهت، و
ديبژت:

مه ژ بل حوسن و جه مالى چ غه رهض
بى جه مالى ژ په يالى چ غه رهض
گه ر نه ته شيبه ي دو برهين ته بن
مه د عيدان ژ هلالى چ غه رهض

حوبى جسمانى دو پوژن
گه ر چ دل پور پى د سوژن
خه ف جه گه ر په يكان د نوژن
ملى نه قش بى به قايه

هو سا ديار دكته، كو مه به ستا وى ژ ژنى تنى
جوانيا وى يه، و ژ جوانيى ژى تنى نه ښينه يه، نه ژ
بو هيچ بايه كا نه فسنى يه، يان خوښيه كا له شى، يان
مه ره مه كا دى، و نه ښينا وى نه ښينا (پرووحى) يه، يا پاك و
پاقره، ژ حه مى حه زيت له شى، ژ بهر كول دويش زاراقى
سوږيگه رى مه يا سوږيان عشقه، و جاما مه يى ژى ههر
(ژنه)، كو ههر ته ټكيدنه بو مه به ستا وى يا د سينگن
ديريدا ديار كرى.

لى نه ښينا دى نانوكو جوړى (دووى): كو ب نه ښينا
(پرووحى) سالوخهت ددهت، نه وه يا دو م دريژ، ژ بهر كو
خوداننى وى ب پونا هيا خودى حه ق ده يته سه رپوړكرن
و پى تووش دبت، هندى يا دژواره و كارتيكرنا وى ل سه ر
دلى وى يا زوره، سه د برين پى دكته فنه دلى، و نه و خو ل

ديسان ديار دكته كو نه گه ر برهين دل به رى نه وه كى
كفانى هه يشى بان، يى ب ديتنا وى موسلمان دكته نه
جه ژن، وى چو هه وجه يى ب ديتنا وى كفانى نه دبوو

زېره فانيي لى بکته، بلا هر يى ب رۆژى با، مه به ست
 نه وه جوانيا کفانى وه کى جوانيا برهين دلبه را وى ل
 نک وى يا گرنگه، و وى نه و نارمانچ و مه به سته، نه
 تشته کى دى.

ل جهه کى دى ده رباره ي فنى يه کى سويندى ب
 خودى حه ق خوت، و دبى ژت: من نارماج ژ هه ردو
 عالهمان؛ عالهما مروفان و عالهما نه جنان تنى جوانى
 يا ژنيت جوانه، و نارمانجا وى ژ وى جوانيى ژى تنى
 پيشاندا ده سته و کارى خودايى حه قه، يى جوانى
 وه ک دلوفانى برن ب به نديت خو دايه ژنان، دبى ژت:

وه لاهى ژ هه ردو عالهمان من حوسنى جانانه غه ره ض
 له و من ژ حوسنا دلبران هه ر صه نعى په حمانه غه ره ض

ل فنى دىرې جزيرى ب شاره زايى نارمانجا خو
 ديار کرييه، و ده رپړينى ب ژيرى ژ مه به ستا
 خو کرييه، کو جوانيا ژنى بوويه، نانکو:
 جوانيا (مى)، و ب پشتراستى ديار دکته
 کونه يا (نيره)، يا کول
 نک زه لامى، ژ بهر کو
 جوينى ئيکى ژ سوږيان کو بهرى نوکه مه
 دايه نياسين، دينن کو ديار بوونا خودى
 حه ق د جوانيا هه ر تشته کيدا يه ژ

هه بوونى، و ژ
 هه بوونى ژى جوانيا نير نانکو
 يا کوران، له وما هنده ک ژ
 سوږييت بيخېر بوونه عاشقيت
 جوانيا زاروک و سنيلان و
 تووشى گونه هيت مه زن بوون،
 ب کرنا فاحشى د گه ل وان.

ل فنى درى جزيرى
ب شاره زايى نارمانجا
خو ديار کرييه، و
ده رپړينى ب ژيرى ژ
مه به ستا خو کرييه،
کو جوانيا ژنى بوويه

لى جزيرى يى خودان په وشتى باش و پاک، يى
 ب په روه ردا ئيسلامى سه قارى؛ و ب توره يى کوردان
 بووندار کرى، يى دویره ژ وى چهندي، و ژ بهر وى يه کى
 رابوويه ب ده ستنيشان کرنا جوړى جوانيا لى نه ښيندار
 و عاشق بوويى، و ژبلى وى چهندي ژى رپياز وى يا

سۆفی تشتهکن دی یه، و ژ بۆ بنبرکنا گۆمانی ل نک
 ههر کهسهکی، ب خودی حهق سویندخواری یه، ژ بهر
 کو مهرجی ئەفینی ل نک وی - ل دویف دیتنا من -
 نه تنی ئەوه ئەو خهریبیا تشتهکی ژ بلی خوشتفی
 نهکەت، بهلکو ئەو خهریبیا خۆ تنی تهرخان بکەت بۆ
 وئی جوانییی یا ل نک خوشتفی یا کو خودی حهق تیدا
 بۆ وی خویدا دبت، و تیرینا جوانییا ههر تشتهکن دی ل
 نک وی پهرده یه د ناڤهرا وی و خوشتفیدا.

ئەف قودسییه تا دایه فی جوانییی ژ بهر وئی چەندی
 یه، وی خودی حهق یی تیدا دیتی، و ئەو ل وی خودی
 عاشقبوویه، و مهبهستا وی ژ عشقا وئی جوانییی ههر
 ئەوه و نه زیدهتر، دبیژت:

ئەلیف و دو لام و هی دین مه د ئایه تا جهمالی

ژ جه گهر مه کر تهسه للی و ژ سینه دهست فه شاندن

ئەگەر ئەلیف و دو لام و هی،
 بهینه لیکدان دی بنه په یفا ((الله))،
 ئانکو خودی حهق، و ئایه تا
 جهمالی، دبته ئەو جهی جوانی
 تیدا خویا دبت ژ به ژنا ژنی،
 ژ بهر کو ئەکەر حیشترا
 صالح پیغه مبهری (س)،
 و دارنی مووسای
 (س) نیشانییت
 پیغه مبه راتییا وان
 بن، ئەف
 جهه

یئ ئەف ژنا دیمم وی وهکی دیمم ئەجنهیا جوان دیتی، خودی حهق بو وی د جوانیا ویدا دیار بوو و ئەو تیدا ههنا بوو، و ههتا ههتایم زیندی ما، و یئ نه دیتی ههما بلا بمرت، نه یئ ژ ههژی ژیانیه.

دیسان یئ ب عشقا جوانیا وی سهرخوش ببت، وی ئەو سهرخوشی عافییهت بت، و یئ ژ دهستی وی سهرخوش نهبت، ئانکو: ب جوانیهکا غهیری جوانیا ژنئ سهرخوش ببت، ئەو عشق بو ژههر بت، ئەفه ژ تهئکیده ل سهر عشقا وی یا ب تنئ دهربارهی جوانیا ژنئ کری، ههر وهکی بهری نوکه مه ئاماژه پئ دای، و دبیزت: ههر ژ ئەزهل خودی حهق کاسهک ژ عشقی یا دایه مه، لهورا ئەم ههتا ههتایم سهرخوش و مهستی وئ کاسینه:

ژ ئەزهل حهق ب مهلئ دایه ژ عشقی قهدهحهک
تا ئەبهده مهست و خهرايين ژ وی قهدههئ

ئەزهل دبیته دهمم بئ بهراهی، و ئەبهده دبیته دهمم بئ دویماهی، ئەفه وی چهندی دگههینت، کو عشقا وی قهدههرا خودی حهقه، نه کو ژ بهر ئەگهههکن پهیدا بوویه، ئانکو: ههر د گهل هه بوونا مروقییه، و ئەفه ئاماژهکا بئ گومانه بو تیورا وی دهربارهی عشقی کو دی نوکه ل سهر ناخفین.

وهزئی سییی

تیورا عشقی ل نک جزیری

مه ل گهلهک نقتیسینیت خو ئاماژه دایه تیورا عشقی ل نک جزیری و ب وی تیورئ هژمارتییه و دانا یه فهیله سووف، ژ بهر کو مه نهزانییه و گولئ ژ نه بوویه کو هیچ زانایهکی ئەو چهندا وی گوتی دهربارهی عشقی گوت بت یان ئاماژهک پیدا بت، ئەو ب تنئ فئ چهندی دهربارهی عشقی دبیزت، دهمم د فئ مالکیدا دبیزت:

مه جهوههر عونصرهک خامس نوما ئیرو د طالع دا
د فی تهقویمم ئسانی ل طالع بوونه فال ئەبروو

ژی ژ بهژنا ژنئ ژئ نیشانیت تیدیا بوونا زاتی خودی حهقه، زاتی خوشتقی، لهوما وی ساخیا جهگههري ژ بيرا خو بر ب شیویهکن تایهتی، و دهست ژ سینگی خو بهردان کو بشیت ب پارازتنا وی پابت، ب شیویهکن گشتی، ژ بهر کو ئەو ل وی باوهریی یه کو عشقا وی دی سینگی وی کهته نارمانجا تیرا و جهن خرغه بوونا کوفان و هزرهت و کول و دهردا و چو بو وی ناهیلت.

ئەف ئایهتا جهمالئ یا ل نک خوشتقیییت مروف دیار دبت یا تایهته ب (ژنئ) فه، و نهینیا عشقی تنئ د جوانیا ویدا یا خویا یه، و نهینی (سر)، ئەو تشته یئ خودی حهق بئ ههفگیل ل مریدی فهشارتی، وهکی دبیزت:

ئەه ی پهری حوورسرتئ ههر چهند
ب بهشهر ئادهمی و ئینسانی
سوړئ سوڤجان ته ژ حوسنئ دنومت
(أحسن الله) ژ سوړا سوڤجانی

ئەف نهینیه یا د جوانیا وی ژنا سخلهت حووریا بههشتی خویا دبت، و ئەو ب خو مروفه، ئانکو: نه فریشتهیه و نه ئەجنهیه، ژپرا دبیزت: ((تبارک الله أحسن الخالقین))، ئانکو: (ژ ههژی مهزناهیی و پهسنئ یه باشرین ئەفراندهر) کو خودی حهقه، ژ بهر وی نهینیا وی بئ ههفگیل د جوانیا ژنیدا ل مریدان فهشارتی.

مهقصوود و مهبهست و نارمانج ههر ژنه، و ژ ژنئ ژئ جوانیه و نه زیدهتر، ژ بهر کو ئەو ژیانه، و ژیان ژئ ههر ئەوه، مهبهستا وی ژ ژیانئ ژئ بهردهوامیا بهقائئ یه ((البقاء))، کو دبیته: (بهردهوامیا مانا مریدی د فهنا یا د زاتی خودی حهقدا)، وهکی دبیزت:

ههر کهسن جارەک دی یه ئەو زیندی ما ههتتا ئەبهده
ئئ نه دیتی ئەو پهری روو زیندگی لئ بت حهرام
ههر کهسن جامئ ژ دهستی وی بنوشت نۆشی بت
ئئ ژ دهست وی نه نۆشی زههر بت لئ ئەو مودام

ل دویف زانینا فہیلہ سوؤفیت بہری ئہو نژادیت
 ہہوون ژئی ہاتیہہ ئافراندن (ٹاخ و ئاف و ناگر و با) نہ،
 جینافئی (مہ) مہ بہست ژئی مروفن کو ئہو ژئی پرتہ کن
 ژ ہہ بوونئی، ئانکو د ئافراندنا مہ مروفاندا خودئی حق
 نژادئی پینجی کو (عشقہ) یں دایہ د گہل وان ہہر (چار)
 نژاندنا، و مروف جانہ و ہرہ کئی تاییہ تہ، بہ لی ئہ نجامدانا
 فی کاری کہنگی بوو؟

جزیری فی دیروکی د یار دکہت، و قووناییت وی
 ب ہویرکاری شروؤفہ دکہت، ئانکو خالان ل سہر پیتان
 ددانت و تیورا خو تمام دکہت، دەمن دیبژت:

ہئی د بہر (قالوا: بلی) یں بہ لکو ئہف عالم نہ بوو
 چہرخی دەوران دەوری گہردوون گومبہدی مینا نہ بوو
 عہرش و کورسی ہیژ د مہ خفی بوون د کہنزا قودرہ تی
 حوسنی حق بوو د ئیستوائی لامعا عہشقی ہہ بوو
 (قالوا: بلی): ئاماژہ یہ بو ئایہ تا قورئانا پیروژ یا
 دیبژت: ((وَأَذِخْ رَبِّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مَنْ ظَهَرَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
 وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ، قالوا: بلی شہدنا
 أن تقولوا يوم القيامة إنا كنا عن هذا غافلين)، ئانکو:
 (خودئی حق دویندہ ہا ئادہ می ژ ہشتا وان ئینانہ دہر،
 و وانا ئہو ل سہر خو کرہ دیدہ فان، گوئہ وان: ما ئہز
 نہ خودایئ ہہ وہ مہ؟ گوئن: بہ لی مہ دیدہ فانی کر کو
 تو خودایئ مہ یی، دا ہوین مروف روژا قیامہ تی نہ بیژن،
 ئہم ژ فی چہندی د بی ئاگہ ہہ بووین).

ئہفہ ئہو سوژہ یا د ناقبہ را خودئی حق و مروفاندا،
 کو دبیتہ ئہو فطرہ تا مروف ل سہر ہاتیہہ چیکرن یا د
 ناخی و اندا ہاتیہہ نقیسین کو دبیتہ: (تو خودایئ منی
 و ئہز بہندی تہ مہ).

جزیری دیبژت: بہری کو خودئی حق سوژی ژ
 مروفان و ہر بگرت و ہیژ نہ ئہف فہلہک و دەوران و
 دہم و ستیر و ئہ ختہر ہہ یین و ہیژ گومبہدا ئہسمانی نہ
 یا شین بوو، و جیہانا دەستہ لاتداریین (عالم الجبروت)
 و جیہانا ئہو دەستہ لاتداری لئ دەپتہ کرن (عالم

ND 2000

**حوسنی حوب نانی ظوهووری عشقه ئەصلی عالمی
ئەصلی ئەشیا دا بزانی وان چ ئەصل و ماددەبوو**

ئیک ژ (حوسن و حوبا)، مەبەست (حوسن)ە، د زاتی جوانیت شریینیا وان دلان بوۆ خوۆ پارکیشن بوو جوانی و کاری راکیشانا دلایت عاشقان. بی گومان مەبەست ژێ جوانیا ژنی یە، و نە جوانیا تشتەکن دی یە، وەکی سۆفییت دی ییت مە ئامازە پی دای، ژ بەر کو پریازا وی یا سۆفیگەری دبیته (التصوف الإهتیمایی).

و یا دی کو (عشق)ە، د دلایت خودانیت عشقا خوداییدا بوو ئاگر و سەهم و دحالچوون، و یا دورست ئەو جوانی عشق پەیدا کر، ژ بەر کو ئەو بوو بوویە ئەگەر کو خودی حەق حەز بکەت خوۆ بینت، و ژ بەر وی چەندی هەبوونا (دووئی) ب ئافرینت، دا بیته خودیک ((مرآة))، دا خوۆ تیرا بینت، لەوما دیژت: (عشقه ئەصلی عالمی)، و هەر تشتەکی، دا بزانی کانی وان چ بنیات هەبوو و کەرەستی وان ژ چ هاتبوو، پاشی راستییا عاشق و مەعشوقی دیار دکەت، و دیژت:

**عاشق و مەعشوقی ئەلحەق هەردو میرناتی یەکن
بوو د عەینی جەمعیدا ئەصلی قەدیم ئاینە بوو**

دیژت: عاشق حال و مەقامیت خوۆ د سەرەدەرییا مەعشوقی یا د گەل وی دەپتە کرندا دبینت، و مەعشوق خوۆ د عشق و خەریبی و حال و مەقامیت عاشقیدا دبینت، ب قی رەنگی ب دورستی هەردو دبنە خودیکت ئیک، و وەسا چیبویە کو ئەو د (عەینی جەمعی) دا بنیاتی وان یی کەفنی بەری خودیک بوو.

((عین الجمع)) دبیته: کۆمبوونا عاشقی و مەعشوقی ژ ئەگەری دژواریا عشق خەریبیان، و ئافابوونا مەعشوقی د سالوخەتی مروۆفینییدا ژیکفەبوونە کو دیژت: ((الترفة))، ژ بەر کو ((الجمع)) دبیته: ئەو پەیوەندییا تیدا عاشق ژ بلی مەعشوقی تشتەکی دی نەبینت، و ((الترفة)) هینگی رویدەت دەمی عاشق تشتەکن دی ژ بلی مەعشوقی بینت.

الملکوت) د فەشارتی بوون د گەنجینەیا قودرەتا خودی حەقدا جوانییا خودی حەق د کاملا تیدا بوو و یا تەکووز بوو، و گەشاتییا عەشقی ژێ هەبوو، هینگی ئەف چەندە هەبوو:

نەهتبوو حوکمی صفاتان ئەو ژ ذاتی (لم یزل)

عاشق و مەعشوق یەک بوون شەمع و هەم پەروانە بوو حوسن و حوب ذاتی قەدیم ل جودابوون ئەو ژ یەک لئ نھا ئسمی خودووتی حکمەت و تەفصیل وەبوو هیژ زاتی خودای حەق یی هەبوونا وی یا بی بەراهی و دویماهی نە هاتییه وی حوکمی پی سالوخەتا بجهینت، بوۆ نمونە ئەو دلۆفانیی بەت دا سالوخەتی (الرحمن) بجهینت، و رزقی بەت دا سالوخەتی (الرزاق) بجهینت، هەتا کو سالوخوتی وی د هەر (۹۷) نافیت وی ییت دیدا کو دیژت: ((الاسماء الحسنی)) بجهینت، ژ بەر کو جانەوەر هیژ نەهاتبوونە ئافراندن، دا دلۆفانیی پی بەت و رزقی بەت، عاشق و مەعشوق یەکیبوون، وەکی بەلاتینکا ژ عشقا روۆناهیی خوۆ دەفاقیتە د ژیدەری ویدا کوۆ ئاگر، و تیدا دسوژت و دحەلیت، و دبنە ئیک.

ئەفە ئیشارەتە بوۆ وی هزرا سوۆیان یا دیژت: (خودی ل زاتی خوۆ عاشقوو، و حەزکر خوۆ بینت، ئینا هەبوون ئافراند وەک خودیک دا خوۆ تیدا بینت)، کو دبیته ((مرآة الوجود))، جهی تیدیاربوونا مەزناهییا خودی حەق کو د زاتی ویدا یە.

جوانییا زاتی خودی و ئەفینا وی بوۆ وی جوانیی د کەفن و د گەل زاتی وی یی بەراهی و دویماهی نە، بەلی ئەو ژیک فەبوون ب کریارا دیژت: ((الحدوث))، ئانکو: (نوی پەیدا بوون)، و ئەف نافە ل سەر هاتە دانان، حکمەتا خودی ئەف چەندە دخوازت، و هویرکاریا وی چەندی هەر ئەفەبوو، پاشی یا د دویقدا رویدای ئەفەبوو:

**یەک د ذاتی سوپرینان بوو جەمال و حوسن و سوپ
یەک د قەلبی ئەهلئ دل نار و جەلال و جەذبەبوو**

دا کو نقیڑا عشقی یا دورست بت، چنکو ئه گهر یار بوونه گه له ک دئی پرووگه ه ژى بنه گه له ک، و هینگی دئی کوفری د دینئی عشقیدا په یدا بت، نئی یا دورست ئه وه کو بو دلان تیک دلبره را خوشتفی به سه، ده مئی دپیژت:

دل یه که دئی عشق یه ک بت عاشقی یه ک یار به س

قبله دئی یه ک بت قولووبان دلبره ک دلدار به س

و سه بارت عشقا خو یا وی هلبژارتی؛ ئه ئکیدئ دکه ت کو عشقا وی عشقه کا تاییه ته و یا (رووحی) یه، ههر وه کی بهری نوکه مه ئاماژه پئ دایی، و نه وه کی عشقا وان که سا یه بیټ عشقا (جسمانی) دکهن، ئانکو ژ بو باییکیت نه فسی و خوشیا له شی، دپیژت:

بلبلان سه د گول د چافن چاف ل سه د گول دی دکن

من ژ باغئ گول عذاران یه ک گول و گونار به س

(بلبل) ههر چه نده هیمائی عاشقی یه ل نک شاعران، ب شیوه په کئی گشتی، لی جزیری دکه ته هیمائی خودانی عشقا (جسمانی)، ئانکو تاییه تمه ندیه کئی دده تی، دپیژت، سه د دلبر بیټ د چافیت ویدا، کو په یوه ندیئ د گه ل وان بکه ت، به لی یاییکیت نه فسا وی هند د دژوران، وی دگه هینه سنوورئ نه مانا قه ناعه تی، له وما

بلبل) ههر چه نده

هیمائی عاشقی یه

ل نک شاعران، ب

شیوه په کئی گشتی،

لی جزیری دکه ته

هیمائی خودانی

عشقا (جسمانی)

تشته کئی خرابه و پئ بکه ت ل ئاستئ مرو فان نینه، به لکو ل ئاستئ جانوه ورانه، ژ بهر کو ئه فینا وی ژ بو خوشیا له شی و باییکیت نه فسی یه، تنئ شه هوه ته، له وما په خنئ لی دگرت، و ده افیتئ و ب حه یوانا سالوخت دده ت، یئ کو خه ما وی تنئ نالیک بت، دپیژت:

ب فئ چه ندئ بیاتی که فن دبته خودیک، ژ بهر کو خودئ ل زاتی خو عاشق ببوو و هه بوون ئافرانند بوو دا بیته خودیک کو ئه و زاتی خو تیرا ببینت.

دیسان ته ئکیدئ ل فئ یه کئی دکهن، ئانکو: یه کبونا (حوسن و حوبئ)، به لی ب شیوه یه کئی دی، و دیار دکه ت کو عشق قه ده را خودئ حقه و نه ب ده ستئ وی یه، ده مئی دپیژت:

روهنییا چافیت مه لایی

خالقئ حوسنا ته دایی

حوب تنئ دا من گه دایی

حوسن و حوب تیک ته شنه یه

دپیژت: (ئه ی رونا هییا

چافیت من مه لایی، ئه ی

خالقئ جوانییا ته ئافرانندی،

تنئ ئه فین ته یا ب رزقئ من

خازخازوکئ به لنگاز کری، و

جوانی و ئه فینی تیک کانی

(نه).

ماده م قه ده را وی عشقه، و

ئه و یئ نه چاره عشقی بکه ت،

ژ بهر کو خودئ یا ب رزقئ وی کری، و دا عشقا وی یا

ته رخانکری بت تنئ بو جوانییا ژنئ، ئه و دبنت پندقیه

د ریقه برنا عشقیدا یاره ک هه بیت، و هه می عشق بو وی

بت، دا ئه نجم یئ باش بت و پئ بن مفا نه بت، دپیژت:

دا د سه یرا عشقی بی دلبر نه چی

لی دبت سه یرا ته بی دلبر عه به ت

لی یا گرنگ ئه وه به یته زانین کو پندقیه عشق ژى

تنئ تیک بت، ژ بهر کو دل تیکه، هه روه کی خودئ حقه

دپیژت: ((ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه))،

ئانکو: (خودئ دو دل نه کرینه د سنگئ زه لاهه کیدا)، و

دیسایار ژى پندقیه تیک بت، دا پرووگه ه تیک بت،

بیزری دکهت ژ قه نجان ژ ناز و ره مز و غه نجان

قه دری گولی چ دزانت که ره بهش دقیت که ری رهش

ثانکو: (ژ دل به ریّت باش و نازدار و دلال و خودان
نیشارهت و نهینی درهفت، ژ بهر کو ټه و که ره و که ر
قه دری گولی نزان، تنی وی که ره بهش دقیت)، ژ بهر کو
ټه و چو ژ جوانی و بیهنی و دیمه نیت جوان نزان،
به لکو تنی خه ما وی زکی وی یه ټه و تیر بکهت.

وهرزی چاری

سه جده یا بهر جوانیا دل به ری

جزیری ب خو عاشقی جوانی یه، و ټه و دل به را
ټه و ل به ندی، دل وی یی ب که مه ندی نیچیرکری، و
ټه و گه له گ یا خشک و که، و پهنگ و پروباریت وی وه کی
ستیرا سو ب نه، و بره وی و وه کی کفانی هه یقی نه، و
وه کی هه یقی یا گه ش و جوانه، دبیژت:

شو خا کو ټه ز د به ندی دل گرتی یه که مه ندی

له طیفه زوهره سیما ټه بروو هلال و مه هوهش

جوانا ټه و ل به ندا وی ژ بو هه فدیتن و چا فیکه فتنی
د گه ل، کار تیکر نه کا مه زن ل سهر وی هه یه، ژ بهر وی
عشقا د لیدا، و ده می دویری بهر ب نه مانن قه دچت، و
ټه و ل پشبهری وی ناماده دبت، تشته کی نه جاقه ریکری
رویددهت، وه کی دبیژت:

محرابی دو ټه بروو کو ژ بالا قه خویا بن

دهر سه جده گه هی عشق نیازی مه نمازن

ماده م د جوانیا وی دل به ری دا خودی حه ق خویا بت
بو جزیری عشق، کو (دو) کفانیت بره وی ویت وی
محرابن، یی کو ل نک وی دبیته سه جده گه هی عشق،
هینگی نیازا وی دبیته کرنا نفیژان، مه به ست ژ نفیژ
ژی هه سه جده یه، و ټه و دبیت کو تنی تیک سه جده
یا فره زه د دینی عشقی دا بن بهر به ژنا دل به ری ل ده می
دیتنا وی، ثانکو ل ده می ناماده بوونا وی:

یه ک سه جده فره زه د دینی عشق

بن بهر قه دی یاری د مه جالی دینی

عاشق ب دل فاتحه یا عشق خواند

ثایهت یه کا یه ک دکرن نامینی

(فاتحه) ل نک سو فیان نه تنی سووره تا ((الفاتحه))
یه، یا قورانا پیروژ پی ده ستیدکته، و بیی خواندنا
وی نفیژ نایته په سه ند کرن، هه ر وه کی پیغه مبه ر (ی)،
دبیژت: ((لا صلاة بلا فاتحة الكتاب))، به لکو ده ستی کرنا
ته جه لاییت خودی حه قه، و ل فیژی مه به ستا جزیری
ټه وه کو ده می خودی حه ق د جوانیا دل به را ویدا
ته جه لاییت و ټه و د دلدا فاتحی د خوینت، نیشایت
جوانیا وی پیکفه دبیژن:
(آمین)).

ماده م د جوانیا

وی دل به ری دا خودی

حەق خویا بت بو

جزیری عشق،

کو (دو) کفانیت

بره وی ویت وی

محرابن، یی کو

ل نک وی دبیته

سه جده گه هی عشق

تشته کی سهیره ژ بهر کو
جانان بو ټابه تا دخوازت و
دکه ته خودان (پروو)، ثانکو
جان وه ری پیروژ، هه ر وه کی
ریز ریژ د پراوه ستاینه بو نفیژی
و ل ده می خواندنا فاتحی
ب دویمای دهیت، پیکفه
دبیژن: (آمین)، ب دورستی
وینه به کی شعری یی جوان و عنیتکه یه.

ل جهه کی دی دبیت کو (دو) سه جده فره زن، هه ر
گافا به ژنا دل به ری خویا دبت، ټه و بت ل هه مبه ری
به ژن و بالایا دل به ری، ژ بهر وی ته جه لایا د جوانیا ویدا
پیدا دبت، دبیژت:

دو سه جده فره زن (في الحال) بین بهر

ده ما خویا بن ټه و قه دد و قامهت

و ټه ف سه جده نه تنی د دینی عشقی دا فره زه، به لکو
ده می جوانیا دل به ری ل وی خویا دبت، دبیته پیدقیه کا
گه له ک گرنگ، د هه می ریاز و دینن دی ژیدا، ثانکو نه

تنی د پریازا سوډیگه ریدا و د دینی ئیسلامیدا به لکو د ههمی ریاز و دینیت دی بیت نه ئیسلامی ژیدا، دبیژت:

سه جده بین بهر ته رهاو یه د حهمی مه ذهب و دینان
کی دبت موشرک و کافر ژ وئی شرینه فه می
گهر بيم سوجوودی د ده ما کشف و شو هوودی
مه ل دل دی بدرت په رته وئی نوورا قده می

پر سیار دکه ت و ب پشتراستی دبیژت: (ما کی دی بته موشرک و کافر ژ وئی ده ف و لیف شرینی)، ئانکو: ب سه جدا بو وئی دهیته برن، کی دی بیته موشرک و کافر، ههر چه نده سه جده برن بو غه یری خودی د دینی ئیسلامیدا کوفر و ئیشراکه، به لکو د دینی عشقیدا یا رهاو یه، ژ بهر کو ئه گهر ئه و سوجوودی بو وئی بیت ل ده می کفشوون و ته جه لایا خودی حه ق د جوانییا ویدا، دی سه جده بو خودی بت و دی تیژکیت پونا هییا خودی (قدیم) دهنه دل وئی، و دی دل وئی گه ش بت، و ده می دل گه ش بیت، هینگی دی ههمی نهینی (سر) بو ئاشکر و دیار و کفش بن.

نه تنی سوجوود ل ههمبر جوانییا دل به ری د دینی عشقیدا یا رهاو یه؛ به لکو ههر تشته کی دی، فه خوارنا مه یی و چوونا وه لایت کوفر وئی و شفانه تییا به رازان و خزمه تا قهرالیت کافران، و ههر تشته کی دی یی بیته ریخوشکه ر بو دیتنا خوشتقی، ههر چه نده ئه و کار ههمی د دینی ئیسلامیدا د حه رامن.

یا زانایه کو ((شیخ سهنعانی کچا شاهی ئه رمه نستانی د خه ونا خو دا دیت و لی عاشق بوو، و ژ بهر عشقا وئی وه لاتی خو هیلا و قه ستا ئه رمه نستانی کر، و په یوه ندی پی کر، و یا دل وئی خو بو وئی گو ت، وئی ژ ی سئ مه رج دانه بهر وی، مه رجی (تیک): ئه و دینی خو به یلت و بته فه له، یی (دوو): مه یی فه خو ت، و یی (سیین): ئه و بته شفانی به رازیت وئی، و پشتی ب جهینانا مه رجیت وئی؛ ئه و هینگی ل دوژا وی بنیرت، وی ژ ی هه رسی مه رجیت وئی ب جهینان)).

جزیری دینت ههر تشتی وی کری نه شاشی بوو د دینی ئیسلامیدا، به لکو تشته کی رهاو و دورست بوو، ژ بهر کو وی تشته ک د جوانییا ویدا دیتبوو یی ژ هه ژیبوو ئه و ههمی جوړیت قوربانان بو بدت، جان و دین و نافوده نگی و ههر تشته کی دی یی وی ههمی، دبیژت:

مه ی نه نووشی شیخ سهنعانی غه له ط
ئو نه چوو نیف ئه رمه نستانی غه له ط
مثلی موسا وی ته جه لایا ته دی
نی تو دی کانی خه تا کانی غه له ط

ئاخفتن د گهل مه عشووقی حه قیقی یا دورسته و رهاو یه، ژ بهر کو نه د گهل مه عشووقی مه جازی یه، دقیت ره خنی ل کریاریت شیخ سهنعانی ل دو یف دینی عشق بگرت، و بیخیه بن لیگرتن و لکه یی، یی کو دبیته علم حه قیقه تی، علم (اطنی)، یان ((علم الخرق))، نه علم (ظاهری)، یی کو سو فی دبیژت: ((علم الورق))، ژ بهر کو راستی یا وئی چه ندی ب ههر چافه کی نا ئیته دیتن، به لکو تنی ب چاقیت ((أفهل القلوب)) دهیته دیتن، دبیژت: ئه ی خودای خوستقی شیخ سهنعانی نه یی شاشبوو کو چوویه وه لاتی ئه رمه نستانی، و دینی ئیسلامی هیلا ی و بوویه فه له و مه ی فه خواری و بوویه شفانی به رازان، ژ بهر کو وی ته جه لایا زاتی ته د جوانییا کچا شاهی ویدا دیت بوو، له و ما ئاگه ه ژ خو نه ما و چوو دا تیدا فه نا بت و بگه هیته به قایی.

پاشی وی، ئانکو شیخ سهنعانی ب خو ته شبیه دکه ت، ده می پیقه دچت و دبیژت:

وهک نشانی نه قش و نشانه ک ته دی
ئی کو نشانه ک ته دی کانی غه له ط

نشانی (ته خه للوصا) مه لای جزیریه، و ل چه ند جهان ب (نشانی) ئامازه ب خو دایه، دبیژت: ئه ی خودای من: شیخ سهنعانی وه کی نشانی نه قشه ک ژ

گوهوڙي يه، (دو): ب فہ خوارنا مهيا سوڦي کو عشقه پابوويه، (سڻ): ب فيرکرن و پهروهده کرنا فہ قبيان ل مه دره سا (سور) پابوويه، کو ب ديتنا سوڦيان دبيتہ شاشيبه کا ل ناستن شفانتيا به رازان، ژ بهر کو خودا تيت پيازا سوڦياتيا ژ جوڙي ((المعرفي))، ييت دخوازن په يوه ندييه کا بي هه فگين د گهل خودي حه ق هه بت، و دبينن دين زي هه فگينه د نافه را به ندي و خودي حه قدا، و دييژن: پيغهمبه ران ريکا به ندي دگه هينته خودي حه ق يا دريژکري، و ژ بهر وي ته گه ري هنده ک قوتبيت سوڦي ديتن کو عباده تي (به دهنی) يا ژ خويه و بي مفايه و نه ژ ديپدفي و فه رانه، ته و في چه ندي ب په و دبينن، ل دويف شوڦه کرنا ثايه تا دييژت: ((وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ))، ل سهر بنياتي وي چه ندي کو رامانا ((يقين)) دبيتہ تماموونا ئيماني و باوه ريبي، ل دويف في شوڦه کرني رامانا في ثايه تي ب في رهنغي لي دهيت: (په رستنا خودايي خو بکه هه تا کو باوه ري ب تمامي بو ته چيدبت)، ئانکو ته گه ر يه قين چيپو ويدي پيدفي ناکه ت تو ب عباده تي به دهنی پرابي).

**نشانی (ته خه لלוوا) مه لايي جزيريه،
و ل چهند جهان ب (نشانی) ناماژه ب
خو دايه**

ژ بهر في يه کي هنده ک رپيازيت سوڦي ده ست ژ نقيژ و روژبيان به رداينه، و تني عباده تي خو کرينه ورديت ته ريقي، و مه ديحه و سه ما، و بابه تيت هزري، و خه ريبي و سوټنا دلي ((الوجد))، و هنده ک سوڦيان ديتنه کو جوونا حه جي يا کو دبيتہ روکني پينجي ژ روکني ديني ئيسلامن چو مفا تيدا نينه، و درافي لي دهيتہ مه زاختن؛ ل سهر فه قيران به يته دابه شکرن چيټره، جزيري د في بابه تيدا دييژت:

گه ر بدت ده ست طه و اف ا پي و ده ستان بگرم

وي مه جالي ب ووقوفا عه ره فاتي نادم

ل نک عه زه بان ((طواف)) زفرينا ل دوږ تشتي پيروژه يا ل دوږ ههر تشته کي، وه کي ته و اف ا ل دوږ که عبا شه ريف، لي ل نک کوردان دبيتہ ماچيکرن، و جزيري ته في په يقه ب و اتايا ل نک کوردان ب کارئينايه، دييژت: (ته گه ر دلبر به يتل ته ز بجمه ده ست و پيت وي ئانکو

خه مل و حوسن و ثايه ته کا عشقا ته ديت، له و ما هه مي مه رجيت وي دل به ري په سه ند کرن، فيجا دي شاشيبا وي چيت ؟

ته گه را في دانپيداني ته وه کو وه کهه فييه ک يا هه ي د نافه را وي و شيخي سه نعا نيدا، و تني جو داهي ته وه ته و خو دبينت، به ري وي و هه ر که سي دي هه ر تشته کي گران بها يي کريه قورباني تني ژ بو ديتنا خو شتفي (خودي حه ق)، ئانکو وي زي ته وه هه ر (سڻ) مه رج ييت ب جه ئيناين، له و ما ب خو سالوخت دده ت، ژ بهر کو وي زي هه ر وه کي وي کريه:

(ټيک): ديني ((ظاهر)) ب ديني ((باطن)) دايه يان

(ی) دبیڑت: ((من حلف بغیر اللہ کفر))، ٹانکو: (ی) ب غیری خودی سویند بخوت وی کوفری کر).

ھوسا لایئ سوئیاتییا ((المعرفی)) بہرناہت، ھہر چہندہ ٲہو ژ خودانیت ٲریازا سوئیاتییا ٲہتیامی یہ، ب فئ چہندی ٲہم ئزدیواجیہتئ د عہقیدا وی یا سوئیگہریدا دبیین، کو ل سہر (دو) ٲیکیت سوئیگہری چوویہ.

سہ جدا بہر بہژنا دلہہری، گہلہک یا فہر و گرنگہ، ژ بہر وی تہجہلایا خودایی یا د جوانییا وی دا پیدادبت، و جزیری گہلہگ گرنگی دایئ و ل گہلہگ جہان د شعرا خودا دوبارہ دکہت، وکی دبیڑت:

عہقدی ئیحرامی دہما دلہہر خوبایی (فرض عین)

سہجدہیہک بہر وان دو برہان ناگرت جہ سہد نماز

د ئیسلامیڈا عبادہت (سی) جوړن: جوړی (ئیکئ) دبیٹہ ((فرض عین))، کو دبیٹہ ٲہو عبادہتئ ل سہر موسلمانان ٲہرک، ٲہگہر بجہ نہئنت گونہہبار دبت، و ب ھیچ ٲہنگہکی ژ ٲیٹش وی فہ نہ ھیتہکرن، وہکی ھہر ٲینچ نقیڑت فہرز، جوړی (دووی) دبیٹہ ((فرض کفایہ))، کو دبیٹہ: ٲہو عبادہتئ ل سہر ھہمی موسلمانان ٲہرک، ٲہگہر ٲہنجام نہدہن دی گونہہبار بن، بہلئ ٲہگہر موسلمانہکی یان ھندہک موسلمانان ٲہنجام دا دی ژ سہر وان ٲادبت، وہکی شویشتنا مری، و جوړی (سی) دبیٹہ ((ندب)) یان ((نفل))، کو دبیٹہ ٲہو عبادہتئ کرنا وی ژ خوړایی و سوننہت، کو ٲہگہر موسلمان بکہت خٲرہ و نہکہت گونہہبار نابت، وہکی سونہتیت رہواتب، ئیت بہری و ٲاشی نقیڑت فہرز دہینہ کرن.

جزیری دبینت کو سہد نقیڑ ناگرن جہئ ئیک سہجدہی بہرانہہری ھہردو برہیت دلہہری، و ٲہو سہجدہ ((فرض عین))، بہلئ دیار نہکریہ کا جوړی وان نقیڑان چیہ، ((فرض)) یان ((نفل)).

ل دویش دیتنا وی ٲہفہ نہتئ ھزرا ویہ، و ٲہو تنن یہ فی کاری دکہت، بہلکو سوئییت کہتینہ د خہلوان

ماچیہکم، ٲہز وی دہمی وی تہوافئ ب ٲراوہستانئ ل عہرفئ نام)، ٹاشکرایہ کو ٲراوہستانا ل چیایئ فہرہفئ ژ روکیت گرنگیت جہجئ یہ.

ٲہفہ ژ ی بہلگہیہکئ بئ گومانہ ل سہر بوچوونا مہ، سہبارہت عہقیدا وی یا سوئیگہری، ژ بہر کو ٲہف دہرٲینہ، چو بہانا فہناگرن، کو کنایہت بت، یان ئیشارہت بت بو تشتہکئ دی.

دیشان دبینت کو سوجوود بو دلہہری یا ٲہوایہ، ھہرچہندہ سہجدہبرن بو غیری خودی حہق ٲشراکہ، و ب ھیچ ٲہنگہکی نابت، لئ سہجدہبرن بہر جہیت جوان ژ بہژن و بالا دلہہری د گہلہک شعریت ویدا دوبارہبوویہ، و زیدہباری فئ چہندی دبیڑت: یئ سہجدی بو نہبہت ب دل کافرہ:

کی ب دل کافرہئ سہجدہ نہبت جہبہت و خالی

یئ نہدت شہدہ ب ئایات د وی و ہقت و مہجالی

دبیڑت: (ٲہو ب دل کافرہ یئ سہجدی ل ھہمبہر ٲہنی و خالیٹ دلہہری نہبت، و ل دہمی سوجوودی شہدی ب ٲاہبتیت جوانییا وی نہدت کو حہقن).

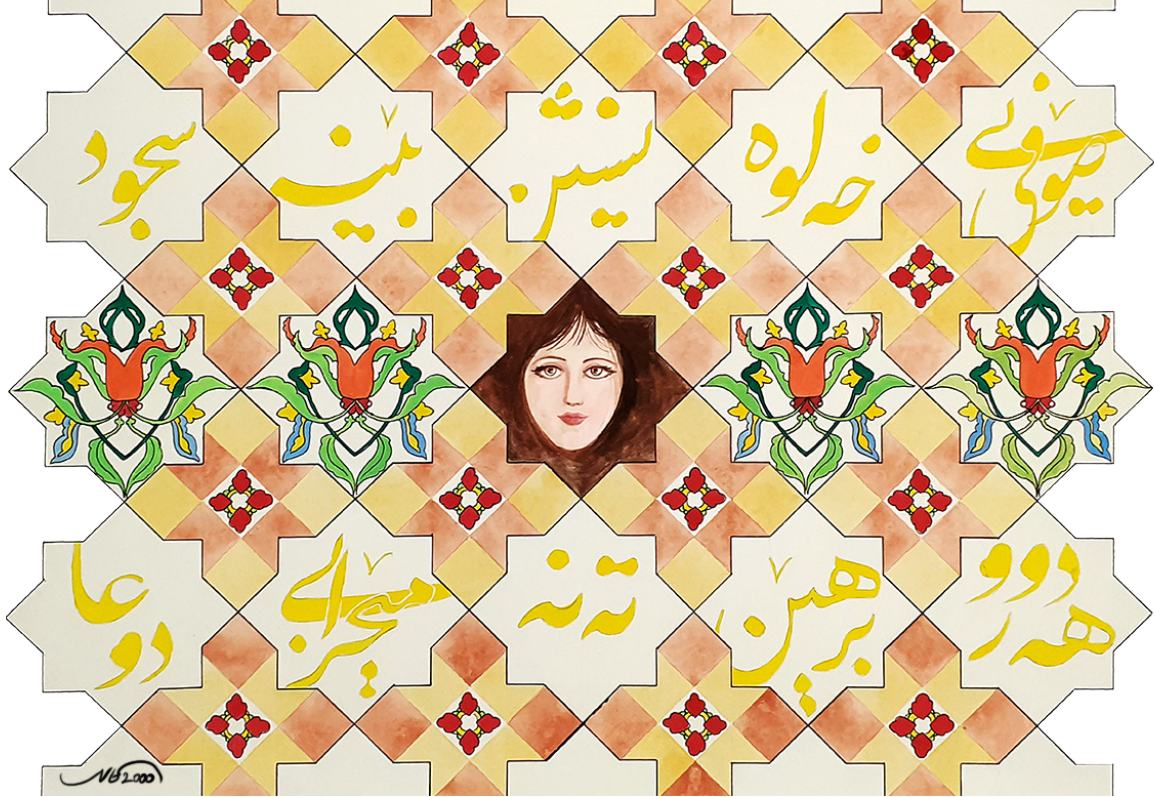
د ھہلبہستہکا دیدا دبیڑت: سہجدہیا ل بہر چاقیت وی ٲیت ٲہش نادہم ب سہد حہجئہکبہران، و سویندی ب زولف خالیٹ وی د خوت کو ٲہو ٲہو دبیڑت چو گومان ٲیدا نینہ و یا دبیڑت وہیہ:

سہجدہیا بہر ٲہسوہدان نام ب سہد حہج ٲہکبہران

سوند ب وان زولف و خالان ھہچوہکی بیڑم وہ یہ

ھندہک زانا دبیڑن: حہجئہکبہر ((الحج اکبر)) روژا ئیکئ یہ ژ جہژنا قوربانئ، کو دبیٹہ ٲوژا دانا قوربانان، و ھندہک دبیڑن: ٲہو حہجہ یا ٲیغہمبہری (س) کری، و ھندہک زاناییت دی دبیڑن: مہبہست حہج ب خوہیہ، ژ بہر کو عومرہ حہج ٲہصغرہ ((الحج اصغر)).

ھہر چہوا بت، مہبہست یا دیارہ، و سویندا وی ب بسک و خالان خواری ژ ی نہیا ٲہوا یہ، ژ بہر کو پیغہمبہر

ل بال علمى تە مەعلومە ژ ژىنى من تو مەقسوودى
فدايى جان مە دى جان بت د قەستا وەصل و دىنى دا

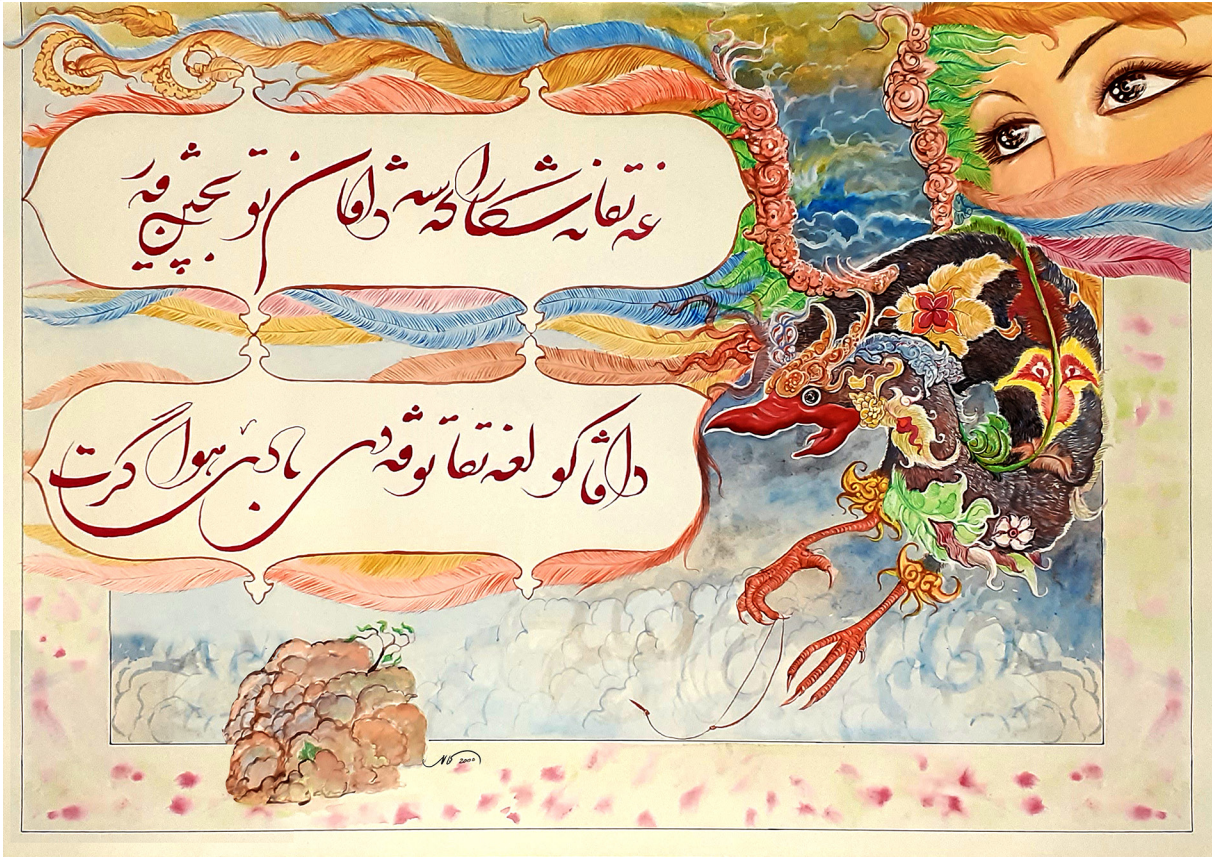
مەبەست ژ (عوززا و لاتان)، ئەو مەعبوودە يى ئەو
دپەرىست، كو خودى يە، (عوززا): ((خوداۋەندەك بوو
عەرەبىت عىراقى و شامى و نەبەگ و فارسان دپەرىست،
ل نك عەرەبىت جاھلى ستىرا سوې بوو، ھەرەوسال
نك نەبەگىيا، قورەيشىيا ژى د پەرىست و قوربانى بۆ
ددان، د ھزرا واندا ئەو مەھدەرچى و پارىزفانا وانە))
. و ((لات)): (بەرەكئ سېى بوو، ئافاھىيەك ل سەر
چىكربوون ل گايىف، عەرەبان دپەرىست و ديارى بۆ
پىشكىش دكرن، چالەك د بن فە ھەبوو دگۆتنى - غىبغ
- ديارى تىدا دقەشارتن، ھندەك عەرەبان مەزنتەر ژ كەعبى
ددىتن)).

دىيژت: ئەى بىناھىيا چاقان، تويى مەعبوودا من يا
ل پىشبەرى سوجوودا من ل دەمى سحاران د خەلوپىدا،
و ل نك تە يا زانايە كو ژ قى ژىنى من تو مەبەست
و ئارمانجى، قوربانى تە ئەى جانى من ھەر دى جانى
من بت د دەمى دياربوونا ئىكپارچەبوونى د گەلەك
پارچەيىدا، ئانكو: تەجەللایا خودى د ھەمى جھىت

ژىدا ب فى كارى پادىن، و سەجدى بۆ دلبرەرى دىن،
دەمى بۆۋان خويادىت، خودى حەق د جوانىيا ويدا
تەجەللا دىت، دىيژت:

سۆفییى خەلوەنشىن بىن د سوجوودى
ھەردو بورھىن تەنە مېھرابى دوعا
عەرضى كى دى بىكرم سوورەتى حال
كو تويى قبلەيى ئەربابى دوعا
دىيژت: دەما سۆفییى كەتى د خەلووى (چلخانى)
دا بکەقنە سوجوودى، ھەردو بورھىن دلبرەرى بۆ دىنە
مېھراب ژ بۆ دوعايى، ئانكو ژ بۆ بجهئىنانا ھوقىقىت
دىنى و دىيائى، ما ئەز دى حالى خو كو تىكدا خەرىبى
و ئەقىنى و كووفان و سوئنا دلى و گرى يە، بۆ كى بىژم ل
وى دەمى كو پرووگەھا خودانىت دوعايى ھەر تويى، و
غەيرى تە كەس نىنە ئەز بەرى خو بدەمى، قى چەندى
دوپات دكەت دەمى دىيژت:

ھە يا بىناھىيا چەھقان بوت و عوززا و لاتى من
تويى پىشپەر سوجوودا من سەھەرگاھان د خەلووى دا

ئەتقانە شەكادەتە داغاس تەسەببەت

داغاس كۆلەتە تەسەببەتە داغاس تەسەببەت

ئەقال مە گۆتى كورتىيا دىتتا جىزىرى يە دەربارەى
 ژنى، يا كو عشق و ئەقينا وى ب هەمى قووناغ و
 جۆرئى وئى قە تىنى بۆ جوانىيا وئى يە، كو ل نك وى ب
 باوهرىە كا خۆجە و بئ گومان تىنى جوانىيا وئى تاكە رىكە
 ژ بۆ گەهەشتنا زاتى خودى حەق، دا تىدا فەنا بىت، و
 بگەهتە مەقامى بەقايى.

مركز الأبحاث والدراسات الإشتراكية في العالم العربي، الطبعة الاولى،
 (دمشق - ۱۹۹۷).

۵- فلسفة العشق الإلهي في شعر الجزيري، محمد أمين دوسي،
 الأكاديمية الكردية، الطبعة الثانية، (أربيل - ۲۰۱۰).

۶- موسوعة مصطلحات التصوف الإسلامي، الدكتور رفيق العجم،
 مكتبة لبنان الناشر، الطبعة الأولى، (بيروت - ۱۹۹۹).

۷- الشعر الصوفي حتى أفول مدرسة بغداد و ظهور الغزالي، عدنان
 حسن العوادي، دار الرشيد للنشر، الطبعة الأولى، (بغداد - ۱۹۷۹).

۸- معجم الأساطير، لطفي الخوري، دار الشؤون الثقافية العامة -
 آفاق عربية - الطبعة الأولى، (بغداد - ۱۹۹۰)، جزآن.

ژئدەر

۱- قورتانا پىرۆز.

۲- ديوانا مهلايى جزيرى، ته حسين دۆسكى، دەزگەها سپىرئىز يا
 چاپ و وهشانى، چاپا دووئى، (دهۆك - ۲۰۰۵).

۳- شروقه كرنا ديوانا مهلايى جزيرى، محهمه د ئەمىن دۆسكى،
 دەزگەها سپىرئىز يا چاپ و وهشانى، چاپا يەكئ، (دهۆك - ۲۰۰۷)،
 چار بەرگ.

۴- مدارات صوفية، تراث الثورة المشاعية في الشرق، هادي العلوي،